

Čas starega Egipta in naši kraji

1. Idol z Ljubljanskega barja

Obdobje časa velikih piramid pri nas predstavlja bakrena doba. Na območju Slovenije je trajala od konca 5. do druge polovice 3. tisočletja pr. n. št. V ta čas uvrstimo tudi kulturo ljudstev z Ljubljanskega barja, ki so svoja naselja gradili na kolih ob jezerskih

Slika: Narodni muzej Slovenije, foto: Tomaž Lauko.

bregovih. Med najbolj zanimive predmete iz tega časa spada tudi Idol z Ljubljanskega barja. Kipec je narejen iz črnožgane gline ter ga datiramo v čas 3. tisočletja pr. n. št.

8	4		13	4
---	---	--	----	---

 so bili poleg uspešnih lovcev znani tudi kot spretni lončarji. Njihove posode so pogosto čudovito okrašene. Kipec, ki ga imenujemo Idol z Ljubljanskega barja, je votel, njegov zgornji del pa ima rob ustja, zato arheologi sklepajo, da je služil kot posoda. Zanimiv je predvsem zaradi same oblike – spominja na žensko figuro s ptičjim kljunom. Zelo verjetno se je uporabljal v kultne namene.

2. Bakreni predmeti z Dežmanovih kolišč

Začetki pridobivanja kovin so povezani z nabiranjem samorodnih kovin že v neolitiku. Tako so bili tudi najstarejši bakreni predmeti izdelani s segrevanjem in kovanjem samorodnega bakra. Ko se je ljudem posrečilo doseči temperature nad 1100 stopinj Celzija, je bilo mogoče dobiti

Slika: Narodni muzej Slovenije, foto: Tomaž Lauko.

baker tudi s taljenjem

13			2
----	--	--	---

. Sprva preprost postopek brez žlindranja je potekal na odprtih ognjiščih, pa tudi v talilnih posodah. Zrak za razpihovanje oglja so dovajali s pihalnimi cevmi, kasneje z mehovi. Najstarejši bakreni predmeti iz Slovenije so iz sredine 4. tisočletja pr.

n. št., odkritje talilnega lončka s kolišča pri Maharskem prekopu nakazuje tudi taljenje bakra v osrednji Sloveniji že v tem času. Veliko več dokazov o predelavi bakra in izdelavi bakrenih predmetov pa kaže zbirka bakrenih predmetov in metalurških pripomočkov z Dežmanovih kolišč severno od Iga na Ljubljanskem barju iz 3. tisočletja pr. n. št. Te najdbe dobro odslikavajo spremembe v tehnologiji in izdelavi orodij, orožja in nakita, ki jih uvrščamo v čas bakrene dobe.

3. Bronast polnoročajni meč iz Jabelj

Obdobje razcveta v egiptovski Novi državi sredi 2. tisočletja pr. n. št. je na Slovenskem čas

1	8	12	9	2
---	---	----	---	---

 dobe.

Ker so bili bronastodobni prebivalci večji obdelovanja kovine, so iz bron izdelovali številne predmete. Eden izmed teh predmetov je tudi bronast polnoročajni meč iz Jabelj (Loka pri Mengšu), ki predstavlja s svojim zapletenim geometrijskim okrasjem izjemen umetniški in obrtniški izdelek. Polnoročajni meči so bili v času 2. tisočletja pr. n. št. izredno redki, zato ima to orožje še poseben pomen. Prvotno je meč iz Jabelj ležal v vodnem izviru. Dragoceno bronasto orožje in posebej meči so bili v tistem času kot zaobljubne ali zahvalne daritve božanstvom pogosto darovani vodam.

Slika: Narodni muzej Slovenije, foto: Tomaž Lauko.

4. Bronasti oklep iz Novega mesta

Po največjem razcvetu v egiptovski državi sledi izčrpanost in gospodarska kriza. V tem času Egiptu vladajo tujci, državo pa zaznamuje kulturni in politični propad. V naših krajih obdobje bronaste dobe sledi železna, ki se ponaša z razvojem železarstva. Območje Slovenije je bilo takrat gosto poseljeno. Najznačilnejša naselja so bila

3	13	12	4		12
---	----	----	---	--	----

 – to so utrjena naselja, ki jih lahko še danes vidimo na številnih vzpetinah in hribih. Običajno so bila postavljena na robove dolin, saj so na tak način prebivalci lažje nadzorovali bližnjo in daljno okolico. V tem času lahko glede na razne upodobitve

Slika: Narodni muzej Slovenije, foto: Tomaž Lauko.

in grobne pridatke že govorimo o razslojenosti družbe. Izjemna najdba, kakršna je bronasti oklep iz Novega mesta, nakazuje na obstoj vladajoče družbene elite. Oklep izhaja iz groba, v katerem so bili najdeni tudi drugi grobni pridatki: čelada, sulični osti, ščit, konjska oprema in keramične posode.

5. Situla z Vač

V obdobje železne dobe spada tudi znamenita Situla z Vač.

Situla ali

	2		13	8
--	---	--	----	---

 je okrašeno s tremi pasovi,

na katerih so prikazane človeške in živalske figure. Figure so izdelane v tehniki, ki jo imenujemo torevtika.

Gre za vrezovanje in tolčenje bronaste pločevine, pri čemer na površini nastaja zelena podoba. Izdelovalec je moral biti tega dela izredno vešč ter si predhodno pripraviti načrt razporeditve prizorov. Prikaze na situli si razlagamo kot pripoved o pomembnih vladarjevih dejanjih in dogodkih iz časa njegovega življenja.

Slika: Narodni muzej Slovenije, foto: Tomaž Lauko.

6. Ovratnica iz Posočja

Konec železne dobe na našem ozemlju bivajo Kelti.

Bojevniki grobovi so pogostejši kot v starejši železni dobi, grobne najdbe pa nakazujejo, da so bili Kelti predvsem bojevniki narod. V njihovih grobovih so arheologi našli zvite meče, sulične osti, sekire, ščitne grbe in včasih tudi

Slika: Narodni muzej Slovenije, foto: Tomaž Lauko.

čelade. Ženskam in moškim so v grobove prilagali tudi

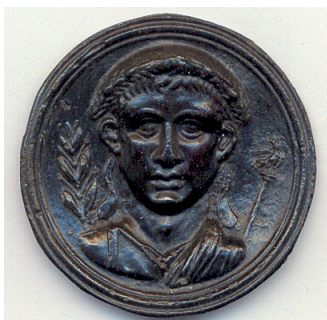
		2		2	7	2
--	--	---	--	---	---	---

ovratnice, ki pa so bile namenoma uničene. Največ ovratnic je bilo izdelanih iz

brona, izjemno redke pa so srebrne. Tovrstne ovratnice so posedovali le izjemni posamezniki, morda plemenski vodje.

7. Medaljon z upodobitvijo cesarja Avgusta

Stari Egipt je pod rimsko državo prišel leta 30 pr. n. št., ko ga je zavzel Oktavijan, bodoči cesar Avgust (od leta 27 pr. n. št.), zadnja faraonka Kleopatra VII. pa je storila samomor. Egipt je tako postal del rimske države. V času rimskega imperija je imela rimska vojska prav posebno

Slika: Narodni muzej Slovenije, foto: Tomaž Lauko.

veljavo. S pomočjo dobro organiziranih vojaških enot so Rimljani zasegli dobršen del današnje Evrope. Vojaki so bili za svoje dobro delo tudi odlikovani. Medaljon z upodobitvijo cesarja Avgusta najverjetneje predstavlja vojaško odlikovanje. Medaljon prikazuje doprsje cesarja Avgusta, oblečenega v tipično rimsko oblačilo – toga. Na glavi nosi

	8		8	13		2	
--	---	--	---	----	--	---	--

	2	7		14	
--	---	---	--	----	--

, nad njegovo desno ramo je upodobljena vejica mirte, nad levo pa žezlo z orlom.

8. Kip emonskega meščana

Izjemno pomemben predmet iz rimskega obdobja predstavlja tudi pozlačen bronast kip, ki mu pravimo tudi

2		8	7		14
---	--	---	---	--	----

. Bronast pozlačen kip predstavlja mladeniča v tuniki, čez katero ima ogrnjeno togo. Krasil je grob premožnega emonskega veljaka, ki je bil pokopan na začetku severnega emonskega grobišča. Dobro ohranjeni bronasti kipi so prava redkost, saj so jih pogosto pretopili, ker je bil bron izredno dragocen material.

Slika: Narodni muzej Slovenije, foto: Tomaž Lauko.

Viri:

Dragocenosti Narodnega muzeja Slovenije. Ur. Maja Lozar Štamcar. Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 2007.

Zakladi tisočletij. Zgodovina Slovenije od neandertalcev do Slovanov. Ljubljana: Modrijan, 1999.

Stopinje v preteklost: zakladi iz arheoloških zbirk Narodnega muzeja Slovenije. Ur. Tomaž Nabergoj. Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 2006.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Spletna izdaja. ZRC, 2000. Dostopno na: <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>.

Kajfež, T. et al., Mumija in krokodil. Slovenci odkrivamo dežele ob Nilu. Katalog razstave. Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 2014.

KONČNO GESLO:

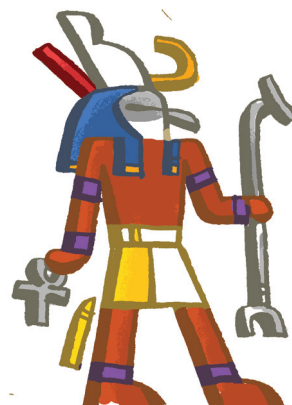
H 8 13 - 1 8 3 9 8 7 14 12
4 7 7 2 1 12

Sin Ozirisa in Izide. Predstavlja božanstvo svetlobe, ki je pregnalo Seta, božanstvo teme.

Ime in priimek

Ime OŠ

Naslov OŠ ali domači naslov

Rešitev oddaj v svoji knjižnici ali jo pošlji na naslov:
MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, Kersnikova 2, 1000 Ljubljana
»Za MEGA kviz«

Pripravili: dr. Peter Turk, Nina Vošnjak in Alja Vute, Narodni muzej Slovenije
Sodelovala: Žiga X Gombač in Ivan Mitrevski